

KINNITATUD
Peadirektori 16.12.2014
Käskkirjaga nr 1-1/14-081

Kasutatud autode müügi juhend

1. Juhendi eesmärk

1.1 Käesoleva juhendi eesmärk on juhtida tähelepanu seadusest tulenevatele nõuetele, mis kohalduvad kasutatud autode tarbijale müümisel või müügiks pakkumisel. Juhendi täitmine aitab tagada tarbijaõiguste järgmist, tarbijate majandushuvide paremat kaitset ning aitab kaasa paremale ja ühetaolisemale riiklike maksude laekumisele.

2. Juhendi kasutusala

2.1 Tarbijakaitseameti põhimäärusest tulenevalt on ametil õigus oma pädevuse piires välja anda soovituslikke juhendeid õigusaktidest tulenevate tarbijakaitsealaste nõuete järgimiseks.

2.2 Käesoleva juhendi koostamisel on lähtutud õigusaktides sätestatud nõuetest, kohtulahenditest ning järelevalvepraktika käigus väljakujunenud seisukohtadest.

2.3 Kasutatud autode müügi juhend on suunatud ettevõtetele, kes oma majandustegevuse raames tegelevad kasutatud autode müümise ja müügiks pakkumisega tarbijatele.

3. Juhendi koostamisel kasutatud õigusallikate loetelu

- Tarbijakaitseadus (järgnevalt : TKS)
- Kaubandustegevuse seadus (järgnevalt: KaubTS)
- Võlaõigusseadus (järgnevalt: VÕS)
- Maksukorralduse seadus (järgnevalt: MKS)
- Käibemaksuseadus (järgnevalt: KMS)

4. Nõuded kasutatud autode õiguspärasele tarbijatele suunatud müüгитеgevusele

4.1 Kaubandustegevuse seadus reguleerib kaubandustegevuse aluseid ja korda. Kauplejana käsitletakse vastava seaduse raames isikut, kes oma majandus-või kutsetegevuses pakub ja müüb kaupa. Müügikohana defineeritakse kohta, kus kaupleja vahetult tegeleb kaupade müümise ja müügiks pakkumisega.

- 4.2 Samuti reguleerib tarbijakaitseseadus tarbijatele kauba müümist või muul viisil turustamist kaupleja poolt ning määrab kindlaks tarbijate õigused kaupade ning teenuste ostmisel või kasutamisel.
- 4.3 Kaupleja on kohustatud looma nõuetele vastavad tingimused kauba müügiks ning tagama nende nõuete täitmise.
- 4.4 Müüdava kauba kohta tuleb kauplejal tagada tõese ja nõuetele vastava teabe andmine.
- 4.5 Lähtudes senisest halduspraktikast on amet juhendi lisana väljatöötanud kasutatud autode müügiks pakkumisel kasutatava soovitusliku teabelehe vormi. Teabelehe vormis loetletud informatsiooni edastamine võimaldab tarbijal teha teadlikku tehinguotsust ning potentsiaalselt vältida ootamatuid täiendavaid kulutusi soetatud sõidukile.
- 4.6 Tarbijale antav teave peab olema esitatud eesti keeles, kui tarbija pole nõustunud selle esitamisega mõnes muus keeles.
- 4.7 Kaupleja tegevuskoht peab olema tähistatud ärinimega ning teabega kauplemisaegade kohta. Kui tegevuskoht kannab täiendavat nimetust, tuleb vastav nimetus tähistusele lisada. Kauplejal on keelatud mõjutada klienti ärinime lubamatu kasutamisega.
- 4.8 Tegevuskoha tähistus võib paikneda kas ainult müügikoha juures, enne tegevuskoha sissepääsu või ehitisel, kus tegevuskoht asub. Samuti on lubatud teave edastada ka kõikides eelpoolnimetatud kohtades samaaegselt. Kauplemisaeg tuleb avaldada tegevuskoha uksele, vaateaknal või müügikoha juures.
- 4.9 Kasutatud kauba müümise puhul peab müügikohas olema vastavasisuline teave selle kohta.
- 4.10 Müüja, kes füüsilise isikuna kaupleja huvides müügikohas tegutseb, peab tundma oma müüdavat kaupa. Samuti kehtib müüjale kohustus anda kliendile vajadusel täiendavat suulist teavet müüdava kauba omaduste, päritolu, kasutamistingimuste hinna ja müügigarantii kohta.
- 4.11 Kaupleja kohustub tarbijale ostu eest tasumisel väljastama ostmist tõendava dokumendi, millel on vähemalt kaupleja nimi või ärinimi ja tegevuskoha aadress; müügikuupäev ja kauba hind tasutud summana.
- 4.12 Kaupa müügiks pakkudes ja müües tuleb tarbijale teatavaks teha kauba lõpphind koos käibemaksuga (juhul kui müüja on käibemaksukohustuslane). Kauba müügihind avaldatakse kirjalikult selgel ja loetaval viisil ning üheselt mõistetavana.
- 4.13 Tarbijakaitseseadus sätestab üldnõuded kauba või teenuse ohutusele ja kvaliteedile. Seaduse kohaselt peab müüdav kaup vastama kehtestatud nõuetele, olema sihipärasel kasutamisel ohutud tarbija elule, tervisele ja varale ning selliste omadustega, mida

- tarbija tavaliselt õigustatult eeldab. Samuti peab müüdav kaup vastama lepingutingimustele võlaõigusseaduses sätestatu kohaselt.
- 4.14 Õigusaktides ei ole reguleeritud spetsiifilisi nõudeid kasutatud sõidukite kui kaubagrupi omadustele. Küll aga tuleb esile tõsta kaupleja teavitamiskohustust.
- 4.15 Kaupleja ei tohi varjata kaubale omaseid puuduseid. Vastavalt TKS § 11 on puudusega kaupa lubatud tarbijale pakkuda ja müüa ainult juhul, kui selline kaup on ohutu elule, tervisele ja varale ning tarbijat on teavitatud kauba puudusest.
- 4.16 Kauplejal on seadustest tulenev kohustus võtta tarvitusele pakutava kauba eripäralt vastavaid meetmeid, mis võimaldaksid välja selgitada kaubaga seonduvad ohud. Samuti valida ohu vältimiseks sobiv tegevus nagu kauba turult kõrvaldamine, tarbija hoiatamine või tagasikutsumine.
- 4.17 Kasutatud autode müügiks pakkumise kontekstis vähendab kaupleja seega oma äririski sellega, kui teostab ohtudest teada saamiseks sõidukitele näiteks põhjaliku tehnilise kontrolli, selgitab välja auto hooldusajaloo ning esitab tarbijale vastava teabe.
- 4.18 Tarbijakaitseameti senine halduspraktika on näidanud, et esineb juhtumeid, mil tarbijatele müüakse oluliste puudustega mootorsõidukeid, mis tugevalt kahjustavad tarbijate majandushuve ning võivad potentsiaalselt põhjustada ka liiklusohutikke olukordi, ohustades seega tarbijate elu ja tervist.
- 4.19 Mõistlikkuse printsiibist lähtudes ei saa tarbija loomulikult eeldada kasutatud kauba ideaalset seisukorda, mis vastab näiteks uue sõiduki seisukorrale, kuid kaupleja on kohustatud edastama temale teadaoleva informatsiooni sõidukil esinevate puuduste ja/või amortiseerunud osade kohta.
- 4.20 Riigikohus on lahendis 3-2-1-23-10 väljendanud seisukohta, et kasutatud kauba müügi puhul analüüsides lepingutingimustele vastavust, tuleb arvesse võtta asja tavapärasest kasutamisest tingitud kulumist ja sellest tingitud puudusi.
- 4.21 Tavapärasest kasutamisest tingitud kulumist ei saa käsitleda lepingutingimustele mittevastavusega. Kui aga asjal esineb puudusi, mida konkreetse kaubaga võrreldavatel kasutatud asjadel tavapäraselt ei esine, on tegemist lepingutingimustele mittevastavusega.
- 4.22 Tarbijalemüügi puhul mõjutavad müügilepingu sisu ja seeläbi ka müüja vastutust tarbija põhjendatud ootused müüdü asja omaduste ja kvaliteedi suhtes, mille aluseks on eelkõige müüdü asja kohta avalikkusele või konkreetsele tarbijale kättesaadavaks tehtud informatsioon, eelkõige reklaammaterjal. Tuleb arvestada, et õiguslikku tähendust omavad siiski üksnes sellised reklaamis või muus avalikkusele või tarbijale suunatud avalduses sisalduvad andmed, mis on objektiivselt kontrollitavad.

- 4.23 Näiteks kui kaupleja reklaamib müügikuulutusel autot garantiiga, võib ostja eeldada, et tegemist on kontrollitud, kvaliteetse ja korras kasutatud autoga.
- 4.24 Selgitame täiendavalt, et kaubale garantii pakkumine on kaupleja vabatahtlik lubadus müüdüd asja vastavalt garantiitingimustele pretensioonide ilmnemisel tasuta või tasu eest näiteks asendada või parandada.
- 4.25 Juhime tähelepanu, et olemuslikult peab garantiiga kaasnema lisandväärtus võrreldes seadusest tuleneva pretensiooni esitamise perioodiga, mille vältel müüja kannab vastutust asja lepingutingimustele vastavuse eest. Näiteks pakutakse garantiiperioodi ajal asendusauto kasutamise võimalust või tasuta hooldust teatud perioodi vältel jne.
- 4.26 Kui kaupleja otsustab müüdavale kaubale garantiid pakkuda, tuleb lähtuda võlaõigusseaduse § 231 sätestatust. On oluline, et garantiitingimused käsitlevad arusaadavalt garantii põhisisu ning tarbijal on võimalus nendega tutvuda enne kauba omandamist. Tarbija nõudmisel tuleb tingimused esitada kirjalikult või muul püsival andmekandjal.
- 4.27 Vastavalt TKS § 12¹ lg 1 peab kauba pakkumine ja müük või muul viisil turustamine toimuma häid kaubandustavasid arvestades ning tarbija suhtes ausalt.
- 4.28 Kauplejal on keelatud kasutada ebaausaid kauplemisvõtteid. Eksitav kauplemisvõte hõlmab nii tegevust kui ka tegevusetust. Eksitava kauplemisvõttega on tegemist juhul, kui esitatakse ebaõiget teavet või faktiliselt õige teabe edastusviis petab/tõenäoliselt petab keskmist tarbijat ning selle mõjul teeb tarbija tehinguotsuse, mida ta muul juhul ei oleks teinud. Teave loetakse muuhulgas ebaõigeks, kui see sisaldab valeandmeid ühe või mitme TKS § 12³ lg 2 toodud asjaolu kohta.

5. Kaupleja korrektne maksukäitumine

- 5.1 Maksustamine toimub tehingute tegeliku majandusliku sisu alusel, mitte formaalselt dokumentides jäädvustatu põhjal (maksukorralduse seadus §84).
- 5.2 Kasutatud sõidukite võõrandamisel tohib maksukohustuslane, kelle põhikirjajärgseks tegevusalaks on kasutatud kaupade edasimüük, rakendada käibemaksu maksmisel erikorda (käibemaksuseadus § 4) ainult juhul, kui on täidetud selleks vajalikud tingimused. Erikorra rakendamise oluliseks tingimuseks on, et kaup peab olema soetatud edasimüügi tarbeks ja kaupa ei võeta enne edasimüüki maksukohustuslase enda ettevõtluses kasutusele. Lisaks peab sõiduk olema soetatud kas:
- Eesti või teise liikmesriigi isikult, kes ei ole maksukohustuslane;
 - Eesti või teise liikmesriigi maksukohustuslaselt, kes ei lisanud kauba võõrandamisel kauba hinnale käibemaksu ning kes ei saanud selle kauba soetamisel tasutud sisendkäibemaksu maha arvata;
 - Eesti või teise liikmesriigi maksukohustuslaselt, kes järgib kasutatud kaupa, originaalkunsteost ning kollektiooni- ja antiikeset edasi müües KMS §s 41 sätestatud käibemaksuga maksustamise erikorda;

- Soetusdokumentidel kajastatud isik peab olema üheselt tuvastatav, nt toodud isiku registrinumber, -kood või dokumendinumber.

5.3 Erikorra alusel sõidukite müük on sarnane kõikidele kliendigruppidele. Täpsemad tingimused ja info: <http://www.emta.ee/index.php?id=28451#18.4>.

5.4 Enne erikorra rakendamist peab maksukohustuslane veenduma, et kõik nõutavad tingimused on täidetud.

5.5 Kasutatud sõidukite võõrandamisel tavakorras teise liikmesriigi isikutele tohib rakendada 0% käibemaksumäära juhul, kui ostjaks on teise liikmesriigi maksukohustuslane, kes on andnud oma kehtiva käibemaksukohustuslase registreerimise numbri. Seejuures peab müüja olema sellisel juhul veendunud, et sõiduk Eestist ka väljub. Lisainfot saab kauba ühendusesisese käibe osas: <http://www.emta.ee/index.php?id=28450#4.4>.

5.6 Kui müüja kahtleb sõiduki väljaviimises Eestist või ostjaks on Eesti või muu riigi füüsiline isik, siis on tegemist tavapärase Eestis toimuva käibega ning arvele tuleb lisada 20% määraga käibemaks. Kui hiljem selgub, et sõidukit ei viidud Eestist välja, siis vastutab käibemaksu tasumise eest müüja.

6. Kaupleja vastutus müüdüd sõidukil ilmnevate puuduste eest

6.1 Kasutatud auto müümisel sõlmitakse vallasasja võõrandamise leping, mis vastab VÕS § 208 lg 1 tunnustele.

6.2 Tarbijalemüük on asja müük müügilepingu alusel, mille puhul tarbijale müüb vallasasja müüja, kes sõlmib lepingu oma majandus- või kutsetegevuses.

6.3 Kui ostetud sõidukil ilmneb puudus, on tarbijal õigus pöörduda kaupleja poole pretensiooniga kahe aasta jooksul. Kaupleja kohustuseks on esimese kuue kuu vältel tõendada, et tarbija poolt viidatud lepingutingimustele mittevastavust ei olnud asja üleandmise ajal ehk tarbija on ise autot valesti kasutanud või puudus on tingitud tavapärasest/loomulikust kulumisest.

6.4 Kui kaupleja ei tõenda, et müüdüd sõidukil poole aasta jooksul ilmnenu puudust sõiduki võõrandamise hetkel ei esinenud, eeldatakse, et lepingutingimustele mittevastavus oli müügihetkel olemas.

6.5 Kuna asja üleandmisele järgneva kuue kuu jooksul ilmnenu puuduste osas lasub tõendamiskoormis müüjal, kannab ta seetõttu ka selle täitmisega seonduvad ekspertiisikulud.

6.6 Pretensiooni esitamise õiguse ülejäänud perioodi vältel (1,5 a jooksul) kannab tõendamiskoormist tarbija. See tähendab, et tarbijal tuleb vaidluse korral omal kulul tõendada, et tegemist on sõiduki ostuhetkel eksisteerinud puudusega. Kui ekspertiisi

käigus ilmneb, et tegemist on ostuhetkel eksisteerinud puudusega, tuleb kaupljal ekspertiisikulu hüvitada.

- 6.7 Kui sõidukil ilmnev puudus on selline, mida saab pidada lepingutingimustele mittevastavuseks, võib ostja kasutada sobivaid õiguskaitselahendusi. Näiteks nõuda asja parandamist, hinna alandamist või olulise lepingurikkumise puhul ka taganemist.
- 6.8 Oluline on silmas pidada, et võlaõigusseadusest tulenev kohustus ostetav asi üle vaadata tarbijatele ei laiene, kuna keskmiselt tarbijalt ei eeldata näiteks kasutatud auto seisukorras veendumiseks vajalikke eriteadmisi.
- 6.9 Tarbija seisukohalt on oluline enne ostutehingu sõlmimist teada saada, kellega müügileping sõlmitakse. Kas müügilepingu pooleks/auto müüjaks on VÕS §208 tähenduses autot müügiks pakkuv kauplaja tunnustele vastav ettevõte või on tegemist erasikuga sõlmitava tehingu vahendamisega. Sõidukimüüja poolse hea tavana võiks välja kujuneda praktika, kus müüja või müügiks pakkuv isik teostab ise vajalikud toimingud Maanteeametis ning annab tarbijale üle sõiduki, millega saab koheleht osaleda liikluses.

7. Juhendi kontroll ja pädevus

- 7.1 Tarbijakaitselamet teostab riiklikku järelevalvet tarbijakaitselaseaduses ja kaubandustegevuse seaduses sätestatud nõuete täitmisel üle. (TKS § 38 lg 1/ KaubTS § 21 lg 1)
- 7.2 Maksukorralduse seaduse § 10 lg 2 kohaselt on Maksu- ja Tolliameti ülesanneteks:
- 1) kontrollida maksude arvestamise ja tasumise õigsust ning jälgida, et makse tasutakse ja maksusoodustusi kohaldatakse seadusega sätestatud suuruses ja korras;
 - 2) arvestada ja määrata seadusega sätestatud juhtudel tasumisele kuuluv maksusumma ja intress ning tagastada enamakstud või hüvitatavad summad;
 - 3) nõuda sisse maksuvõlad;
 - 4) kohaldada maksuseaduste rikkujate suhtes seadusega lubatud sunnivahendeid ja karistusi.
- 7.3 Maanteeameti põhimääruse § 9 p 2 kohaselt on Ameti põhiülesandeks liiklusohutuse suurendamine ja liiklusvahendite keskkonnakahjulikkuse vähendamine.
- 7.4 Maanteeameti põhimääruse § 9 p 4 kohaselt on Ameti põhiülesandeks riikliku järelevalve korraldamine ameti tegevusvaldkonda reguleerivatest õigusaktidest tulenevate nõuete täitmisel üle ja riikliku sunni kohaldamine.
- 7.5 Liikluseaduse § 76 lg 7 kohaselt mootorsõiduki ja selle haagise registreerimise toimingud või sellest keeldumise otsuse ning nendega seonduvad registritoimingud teeb Maanteeamet.